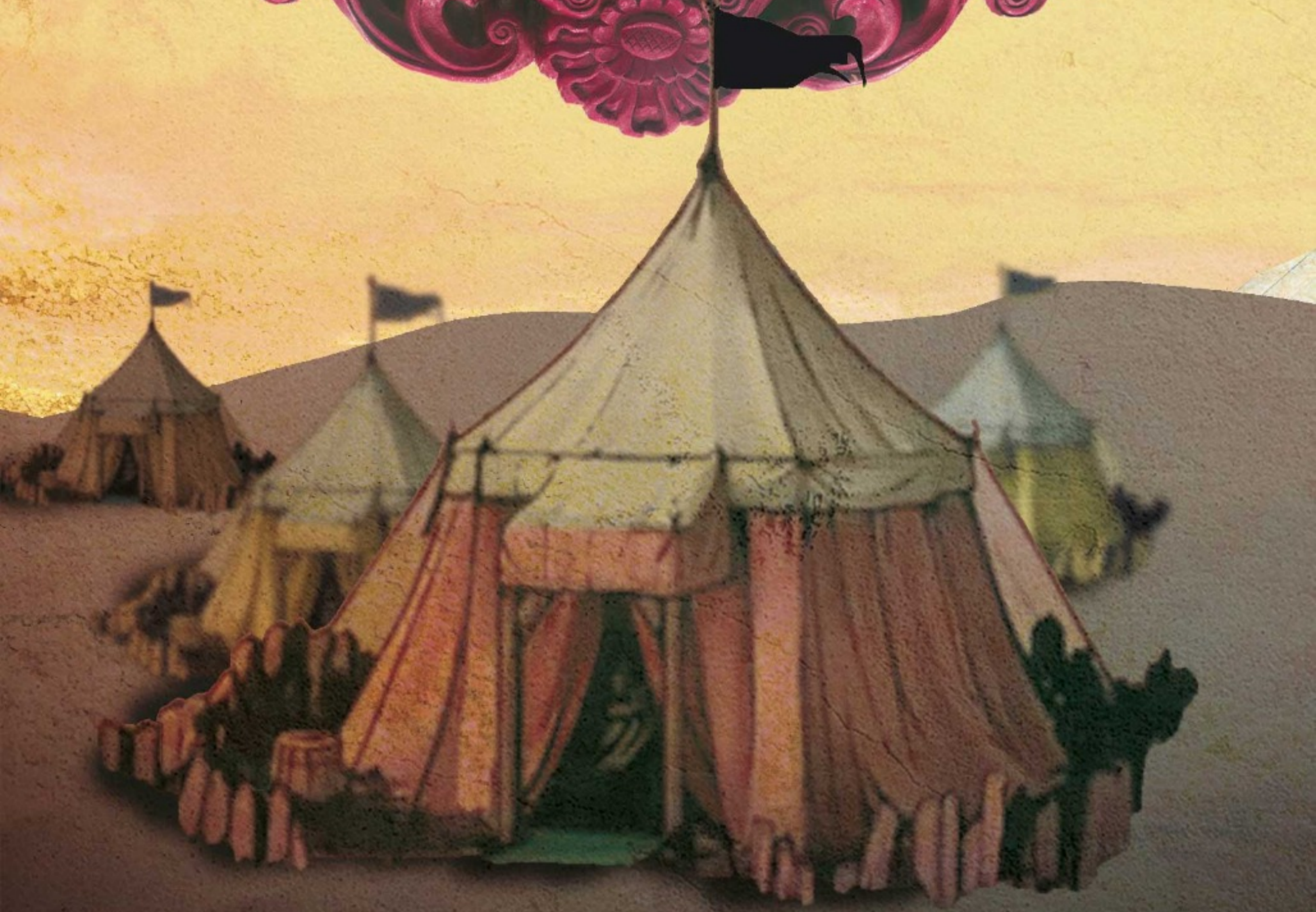

AHMET REFIK

HZ. MUHAMMED'İN
GAZALARI

HZ. MUHAMMED'İN GAZALARI

Ahmet Refik

TİMAŞ YAYINLARI | 4926
Popüler Tarih Dizisi | 50

Popüler Tarih

YAYINA HAZIRLAYAN
Dr. Selim Ahmetođlu

EDİTÖR
Zeynep Berktaş

KAPAK TASARIMI
Yasin Çetin

İÇ TASARIM
Nur Kayaalp

Bu kitap "Ahmet Refik, *Gazavat-ı Celile-i Peygamberi*,
Kütübhane-i İslam Askeri, İstanbul 1324" künyeli eserin
Latin harflerine çevrilip sadeleştirilmesiyle yayına hazırlanmıştır.

1. BASKI

Haziran 2020, İstanbul

ISBN

ISBN: 978-605-08-3393-5

9 786050 833935

TİMAŞ YAYINLARI

Cağalođlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No: 5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr

timas@timas.com.tr

timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 12364

BASKI VE CİLT

Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sok. No: 8
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul
Telefon: (0212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No:16086

YAYIN HAKLARI

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak
Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz / 7

GİRİŞ / 11

HAZRETİ PEYGAMBER'İN SAVAŞ METODU / 15

BEDİR GAZASI

(Hicret'in 2. Yılı, Ramazan Ayı) / 51

UHUD GAZASI

(Hicret'in 3. Yılı, Şevval Ayı) / 79

HENDEK SAVAŞI

(Hicret'in 5. Yılı, Şevval Ayı) / 107

HUNEYN GAZASI

(Hicret'in 8. Yılı, Şevval Ayı) / 125

HAZRETİ PEYGAMBER'İN SAVAŞ METODU

*Hazreti Peygamber'in Nurları – Hazreti Peygamber'in
Cihat Etmesine İzin Verilmesi – Cihadın Fazileti –
Hazreti Peygamber'in Meşhur Savaşları - Mücahitlerin
Faziletleri: İtaat, Savaş Aşkı, Yiğitlik, Bayrak Sevgisi,
Şehitlik Arzusu – Savaş Silahları: Kılıç ve Ok – Esas
Sınıflar – Piyade ve Süvarinin Çeşitli Görevleri – Savaş
Metodu: Savaş Hazırlıkları, Yürüyüş, Keşif, İleri Karakol
Görevi, Nöbetçiliğin Kutsallığı, Çarpışma Yöntemi,
Çarpışmanın Çeşitli Aşamaları- Ganimetler ve Esirler –
Hazreti Peygamber Döneminde Savaş Hukuku – Çeşitli
Savaşlarda Hazreti Peygamber'in Ordusunun Gücü*

Allah'ın birliğinin nuru Hazreti Peygamber'in alnında parlayınca, yüce üslubuyla Kur'ân-ı Kerim, güzel söz söylemekle ünlü olan Arapları susturmuştu. Hazreti Peygamber'in nuru kalpleri İslâm'la doldurup aydınlatmıştı. Hazreti Peygamber'in yüce kutsiyeti müminlerin gözleri önüne serilmeye başlamıştı. İslâm'ın ufuklarına yayılan Hazreti Peygamber'in nuru gözleri şirk ve inkâr ile kapanmış olan Kureyş'i bu nimetten mahrum bıraktığından bu durum kurtuluşa ermiş Müslümanlarla Kureyşli kafirler arasında ayrılığa sebep olmuştu. Bu ayrılık gittikçe büyüyerek en sonunda Hazreti Muhammed'in hicret etmesine neden olmuştu.

Hazreti Peygamber'in hicreti, görünüşte Kureyşli kafirler için bir başarı olarak değerlendirilse de aslında Müslümanlar için gizli bir zaferin başlangıcıydı. Hazreti Peygamber, Hazreti Ebu Bekir ile birlikte önce Nur Dağı'na sığındı. Sonra mübarek gelişiyile Medine-i Münevvere halkının sonsuz berekete ve feyze kavuşmasının ardından İslâm inancı hızla yayılmaya başladı. Ensar-ı Kiram'ın Hazreti Peygamber uğrunda büyük bir gayretle sergiledikleri faziletler, İslâm'ın yüce esaslarını meydana getirdi.

İslâm'ın yükselişi kafirlerin kalplerinde büyük bir düşmanlık hissi doğmasına neden oldu. Bu düşmanlık bir kat daha artarak en sonunda Ensar-ı Kiram'ı da rahatsız edecek derece-

ye ulaştı. Hatta içlerinden bazıları bu durumdan çok rahatsız olarak Hazreti Peygamber'in huzuruna geldiler. Kafirlerin gittikçe artan eziyetlerinden şikâyet ederek İslâmiyet'in şan ve şerefi için cihat bayrağının açılmasını rica ettiler. Fakat bütün kutsal işleri Allah'ın izni ile olan Hazreti Peygamber Efendimiz, cihat etmeye izinli olmadığını ifade etti.

Bu durum beş ay sürdü. İslâm ümmeti kafirlerin her türlü tecavüz ve saldırılarına karşı sağlam sabır ile direndi. Hazreti Peygamber'in hicretinden iki yıl sonra zaferin ve yardımın öncüsü olmak üzere “Öldüren ve savaşan müşrikler için müminlere eziyet edildiğinden karşılık olarak cihada izin verildi. Cenab-ı Hak, mümin kullarına yardım ve zafer ihsan etmeye kadir.” mealinde inen ayet-i kerime, İslâm'ın zaferi için büyük bir müjde oluşturdu. O andan itibaren ara sıra muhacirlerden birer birlik oluşturularak Hazreti Peygamber'in amcası Hazreti Hamza bin Abdülmuttalip ile Hazreti Peygamber'in amcasının oğlu Ubeydullah bin Haris'e birer beyaz bayrak verilerek Mekke müşriklerinin kervanları üzerine gönderildi.¹ Hazreti Peygamber tarafından gönderilen bu birlikler, parlak başarılar elde ettiler. Bu başarılar cihada olan ilgiyi daha da arttırdı. Seferler birbiri ardına gelince cihadın hukuku ve kuralları hakkında indirilen ayet-i kerimeler, cihadın adap ve kurallarını gayet yüce bir şekilde açıkladı: “Kureyş'in ileri gelenleri sizinle savaşır ve mücadele ederlerse siz de onlarla Allah rızası için mücadele ve cihat edin. Onlar öldürmeye başlamayınca siz başlayıp da haddi aşmayın. Cenab-ı Hak haddi aşanları sevmez.”, “Dünya hayatını ahiret karşılığında satanlar, Allah yolunda

1 *Mir'atü'l-İber*, cild 5, s. 60.

düşmanla mücadele etsinler. Kim ki Allah yolunda mücadele edip şehit olursa yahut üstün gelip zafere ulaşırsa yakında biz ona büyük mükafat veririz.”, “Hafif ve ağır (piyade ve süvari)² savaşa çıkın. Allah yolunda mallarınız ve nefsinizle cihat edin. Bu cihat sizin için daha hayırlıdır. Eğer cihadın sevabını bilerseniz.”, “Ey Müslümanlar! İslâm dinini savunmak için cihat üzerinize farz kılındı. Doğrusu, öldürmek, bir insan yaratılışı olarak size kötü görünürse de genellikle size hoş görünmeyen şeyler sizin için daha hayırlıdır; cihat ve gaza gibi. Cihat ve gazada canını ve malını feda etmek varsa da bunların sonucu dünyada zafer ve ganimete ulaşmanın yanında din ve devletin korunması; ahiretteyse cennet nimetleri ve şehadet rütbesine ulaşmaktır. Bazen hoş gördüğünüz şeyler sizin için bahtsızlık sebebi ve musibettir; gaza ve cihattan kaçınmak gibi. Bu durum, din ve devlet düşmanlarının üstünlük hissetmelerine ve ahiret sevabından mahrum kalmanıza neden olur. Cenab-ı Hak bütün işlerinize vakıftır. Siz onu bilmezsiniz.”, “Ey müminler! Allah yolunda temiz bir kalp ve iyi niyetle cihat edin. Zira Cenab-ı Hak, sizi İslâm dinine yardım etmek için yarattı.”, “Düşmanınız, size savaş ilan edip husumetle saldırırsa siz de onları öldürünüz.”, “Müşrikler sizinle nasıl ki topluca savaşıyorsa siz de onlarla topluca cihat ediniz.” Savaş ve cihadın yüceliği, Müslümanlar arasında herkesin sorumluluğu yönteminin esas kabul edilmesi,³ düşman savaş ilan etmeyi gerektire-

2 *Emrül-Cihad*, Fasil 2, s. 12-14.

3 Peygamber'in ordusunun askerleri, herkesin sorumluluğu usulüyle toplanır, ücretli asker görevlendirilmesi veya nakit bir bedel ödenmesi asla kabul edilmezdi. Hatta bir hadis-i şerifte ücretle askerlik hizmeti yapanların veya yerlerine ücretle asker gönderenlerin gazilik şerefinden mahrum olacakları ifade edilmişti. Bu hadis-i şerifin meali şöyledir: “Yakında büyük beldeler fetholunur. Her kavimden yardımcıları ve ensar ortaya çıkar. Her tarafta Müslümanlar çoğaldıkça Müslümanların

cek davranış ve harekâta bulunmadıkça sebepsiz yere cihat yoluna başvurulmaması, gazada İslâm dininin yüceltilerek harekâtın rehberi olarak kabul edilmesiyle temiz bir kalp ve cennete kavuşma aşkıyla mücadele edilmesi ve Allah yolunda cihat eden Müslüman birliklerinin Allah'ın nimetlerine kavuşacağı oldukça açık bir dille emredildi ve müjdelendi. Zaferin parlak ışıkları gibi mücahitlerin temiz kalplerini sonsuz sevinçlere boğan Kur'an'ın bu mübarek ayetleri, bütün İslâm mücahitleri tarafından zaferin temel kuralı kabul edildi. "Allah tarafından ahir zamana kılıç ile gönderildim. Ben ve ümmetim Cenab-ı Hakk'a ibadet olununcaya kadar kılıcı elimizden bırakmayız. Rızkım kılıcın altındadır. Emrime aykırı hareket edenler hakir ve zelil olurlar.", "Cennetin kapıları kılıçların gölgesi altındadır.", "Hayır ve selamet kılıçtadır, kılıçla beraberdir.", "Derece olarak nebilerin seviyesine en yakın olan insanlar, İslâm mücahitleridir.", "Allah yolunda bir defa savaşmak, kırk defa hacca gitmekten Allah katında daha makbuldür.", "Müminlerin en iyi davranışı, husumetini ilan eden düşmanla din ve devleti korumak için savaşmaktır." mealindeki Hazreti Peygamber'in hadis-i şerifleri ise cihadın kutsallığı ve yüceliğini gazilerin gözünde yücelterek askerliğin şeref ve şanına bir kutsallık bahşetti. Büyük muzafferiyet örnekleri olan ayet ve hadislerin meallerini zaferin anahtarı kabul eden İslâm ordusu, Peygamberimiz'in güzide faziletlerini hafızalarına kazıyarak gayet parlak zaferler

lideri, ihtiyaç halinde bu askerlerden her tarafa, Müslümanlara komşu bulunan kafirlerin üstün gelmemesi amacıyla cihat için ücretsiz asker gönderir. Eğer bu askerlerin içinden bir kişi ücretsiz savaşmayı gereksiz görüp firar eder ve başkasının yerine ücretle hizmet etmek isterse o adam gazilik şerefinden mahrum olur. Mükafat ve sevap kazanamaz." *Kevkebü'l-Mesud fî Kevkebetü'l-Cümüd*, s. 18; *Fezâilü'l-Cihad*, Fasil 4; *Emrül-Cihad*, Fasil 2, s. 11.

kazanmaya başladı. Bedir, Uhud, Hendek ve Hayber gazalarıyla Mekke'nin fethi gerçekleştirilirken Huneyn, Taif ve Tebük gazaları⁴, İslâmiyet güneşinin parlak ışıklarını, sonsuz bir gösterişle göklere ulaşan bir zafere bağlı olarak Allah'ın kutsal birliğinin parlak gayelerini dünyanın dört bir tarafına yaydı. Mübarek gazaların birbiri ardına gelmesi⁵ mücahitlerin faziletlerinin artmasına neden oldu. Hazreti Peygamber'in ordusu, cengaverlik faziletleri ve mertlik özelliklerinin zafere ulaşan ilk örneklerini oluşturarak asalet ve fazilet timsali kabul edilip olağanüstü yiğitlik örnekleri sunmaya başladı. Orduda kutsal din hükümlerinden zerre kadar sapılmaz, Hazreti Peygamber'in emrine tâbi olmak tek övünç kaynağı kabul edilirdi. İtaat, savaş arzusu, yiğitlik, bayrak sevgisi, sadakat ve şehitlik arzusu, mücahitlerin güzel özelliklerindiydi. Peygamberimiz, Allah'ın rızasını kazanmak ve Allah'ın birliğini yaymak maksadıyla cihat yapacağı veya herhangi bir yere asker göndereceği zaman seçeceği kumandana itaatle meydana gelecek büyük sevabın, gaza yolunda kazanılacak sevap ile eşdeğer olduğunu ifade edip “Bana itaati gerekli görenler, seçtiğim kumandana da itaat etsinler. Seçtiğim kumandana itaat etmeyenler bana da itaat etmemiş olurlar.” mealindeki hadis-i şerifiyle itaatin önemini ortaya koyarlardı. Hazreti

4 Bizzat Hazreti Peygamber tarafından idare edilen seferlere gaza ve Peygamberimiz tarafından bir komutan tayin edilerek yapılan seferlere de seriyye denilirdi. Seriyye ifadesi bugün yabancı dillerde kullanılan ekspediyon kelimesinin tam karşılığıdır. “Hazreti Peygamber Efendimiz bizzat yirmi gazaya katılmış, kırk yedi defa da seriyye gerçekleştirmiş olup on sekiz gazada zafer kazanmıştır.” *Düsturü'l-Mücahidin*, s. 29; *Kevkebü'l-Mesud fi Kevkebetü'l-Cünüd*, s. 38.

5 Hazreti Peygamber'in gazaları hakkında şimdiye kadar yayınlanan eserler, Hicret'ten sonraki ikinci yüzyılın ünlü tarihçilerinden İmam Vakidi'nin *Kitabü'l-Megazi*'si ile Ebu'l-Mu'temir'in *Esfâr-ı Muhammediyye* isimli eserleridir. İmam Vakidi'nin eseri oryantalistler arasında olağanüstü ilgi görmüş ve İngilizceye ve başka dillere çevrilmiştir. Bu kitabın anlattıkları hakkında çok sayıda makale yazılmıştır.

Peygamber'in sözleri bütün gazilerin hafızalarına kazındığından İslâm mücahitleri, savaş sırasında komutanlara itaati dünya ve ahiret saadetine kaynak kabul ederlerdi. Nitekim Hicret'in sekizinci yılında Medine-i Münevvere hayvanlarını yağma eden müşrik kabilelerini cezalandırmak için Amr bin As 300 kişiden oluşan bir kuvvetle sefere gönderilmiş ve ona yardımcı kuvvet olmak üzere Ebu Ubeyde bin Cerrah emrinde 200 kişilik bir birlik oluşturulmuştu. Hazreti Ebu Ubeyde, Amr bin As ordusuyla birleştiği zaman ordunun komutasını ele almak istemiş fakat Amr bin As'ın "Sen bana yardım için gönderildin. Asıl kumandanlık bendedir." demesi üzerine Hazreti Ebu Ubeyde sefere çıkmadan önce Resul-i Ekrem tarafından verilen emirleri hatırlayarak "Evet, zaten Hazreti Peygamber de ayrılığa düşmeyiniz buyurmuşlardı. Sen bana itaat etmezsen ben sana itaat ederim." demiş ve kumandana itaatin önemini ortaya koyan büyük bir örnek meydana getirmişti.⁶

Bahsedilen seferin çeşitli aşamaları gözden geçirilirse kumandana itaate ne kadar uyulmuş olduğuna dair pek çok örneğe rastlanır. Yine bu sefer sırasında Amr bin As, İslâm ordusunun kuvvet ve hazırlıklarını düşmana belli etmemek için geceleyin ordugâhta ateş yakılmamasını emretmişti. Fakat hava soğuk, askerler de soğukun şiddetinden çok fazla etkilendiklerinden bu durum Hazreti Ömer'in dikkatini çekmiş, yanında oturan Hazreti Ebu Bekir'e hitaben "Canım bu ne demek? Bu adam askeri soğuktan mı öldürecek?"

6 Hazreti Peygamber'in ordusunda üniforma da vardı. Buna tesum deniliyordu. Özellikle Peygamberimiz, askerlerin savaş sırasında silahını mükemmel bir şekilde kullanabilmesi için elbisenin bedene iyice uyum sağlamasını, uzun elbiseler giyilmesini tercih ederdi. Bu konuda hadis-i şerif mevcuttur. *Kevkebül-Mesud fî Kevkebetül-Cümüd*, s. 43-45.

demesi üzerine Hazreti Ebu Bekir sadık bir itidalle Hazreti Ömer'e cevap olarak "Karışma ya Ömer! Hazreti Peygamber onu savaş şartları hakkında oldukça bilgili olduğu için İslâm mücahitlerinin başına kumandan tayin etti. Madem ki o şimdi kumandandır, ona itaat etmek boynumuzun borcudur." şeklinde gerçeği ifade edince Hazreti Ömer tam bir tevekkül ile hak verdiğini ifade etmişti.⁷

İtaat düşüncesi orduda bu kadar olağanüstü bir seviyeye ulaşmış, zaferin temeli olan itaat, esas olarak "Ey müminler! Allah Teala'ya ve O'nun Resul'üne itaat edin. Amellerinizi iptal etmeyin." mealinde olan ayet-i kerime ile sabit olduğu gibi "Ey müminler! Eğer siz Allah Teala'nın dinine ve Resulü'ne yardım ederseniz Cenab-ı Hak da size zafer verir. Savaş gününde dayanıklılığınızı ve direncinizi arttırır." anlamındaki ayet-i kerime ile itaatin bir kat daha önemli olduğu vurgulanmıştı. Özellikle Peygamber Efendimiz, itaati maddi ve manevi faziletin temeli ve dünya ile ahiret saadetinin kaynağı olarak kabul ettiklerinden itaate aykırı en ufak bir hareketi bile hoş görmezdi. Hicret'in yedinci yılında meydana gelen Hayber Gazası'nda Peygamber Efendimiz, uzun bir süre savaştıktan sonra savaşa ara verilmesini emretmişlerdi. Peygamberimiz'in emri üzerine savaş yöntemi gereğince bütün çığırtkanlar, savaşa ara verilmesi için bağırmağa başladılar. Fakat Peygamber'in ordusuna mensup bir asker, çığırtkanların bağırmalarından sonra da savaşmayı bırakmayıp vuruşmaya devam etmiş ve kafirlerden birçok kişiyi öldürdükten sonra ölmüştü. Savaş sona erip de Hazreti Peygamberimiz'e "Falan adam şehit oldu." dedikleri zaman

7 *Fezâilü'l-Cihad*, Fasil 10, Emrül-Cihad, s. 60, 61.

Peygamberimiz, “Asiye cennet helal olmaz.” anlamındaki hadis-i şerifi söylemiş ve savaşta can veren İslâm ehlinin şehitlik mertebesiyle cennete gidecek iken itaatte kusur edenlerin bu nimetten mahrum kalacaklarını ifade etmiştir. Hatta bu yüzdendir ki “Yöneticilerin emrine ve hükmüne uyunuz. Size yönetici tayin olunan kişi Habeşli bir köle olsa bile... Madem ki içinizde Allah'ın kitabına göre hareket ediyor.” anlamındaki hadis-i şerifi söylemiştir.

Hazreti Peygamber'in ordusundaki savaş aşkı, oldukça büyüktü. Bütün mücahitler “dinî gayreti her şeye tercih ederek her biri İslâm birliği yönüyle bir arada ve müttefik idi. Şehit olduklarında gidecekleri yeri görür gibi bildiklerinden onlar için şehadetten aziz bir devlet ve saadet yoktu.”⁸ Orduda ganimet arzusu asla bulunmazdı. Çünkü Peygamberimiz, orduya seferberlik emri verdiği zaman ganimet arzusunda olan kimseleri ordudan ayırmış, “Orduda dini yüceltmek için cihat edenlerden başkasının bulunmasını arzu etmem!” diyerek ganimet hevesiyle orduya katılmak isteyenleri kabul etmemişlerdi.

İslâm dinini yüceltmek için cihat yapma isteği, bütün mücahitlerin kalbinde büyük bir hasret meydana getirirdi. Peygamberimiz tarafından müşrik kabilelerine savaş ilan edilir edilmez herkes savaş yolunda hazırlanabilmek için birbiriyle yarışır, gaza şerefinden mahrum olanlar sonsuz bir üzüntü içinde yanarlardı. Hatta Bedir Gazası'ndan önce Medine-i Münevvere'de savaş hazırlıkları yapılırken Ensar'dan Saad bin Hayseme, babasıyla birlikte gazaya gitmek istediğini Peygamberimiz'e bildirmişti. Peygamberimiz, baba ile oğlu-

8 Cevdet Paşa, *Kıyas-ı Enbiya*, s. 209.

nun aynı zamanda gazaya katılmasını uygun bulmadığından “Biriniz gitsin, biriniz kalsın!” diye emir vermişlerdi. Bunun üzerine baba ile oğul arasında kura çekilmiş, kurada Saad çıkmıştı. Fakat babası Hayseme gaza şerefinden mahrum kalmaya bir türlü tahammül edemediğinden oğlu Saad’a “Ya Saad! Ne olur senin yerine ben gideyim.” demiş. Saad, Peygamber’in emrinde cihat etmeyi her türlü fazilete tercih ettiğinden gaza aşkıyla yanan babasına “Ya Baba! Bu nasıl mümkün olur? Peygamber’in emrinde cihat etmek, cennet nimetlerine nail olmaktır. Başka bir şeye benzemez.” diyerek razı gelmemiş ve büyük bir arzu ile katıldığı Bedir Gazası’nda şehit olmuştur.

İşte bu kadar sağlam bir dindarlıkla cihada giden İslâm gazileri, Peygamberimiz’in emrinde olağanüstü yiğitlikler sergilerdi. Özellikle: “Ey iman ehli mücahitler! Eğer sizden yirmi mücahit sabır ve yiğitlikle düşmana direnirse iki yüz düşmana üstün gelir.”, “Cenab-ı Hak sizin üzerinizdeki sıkıntı ve savaşın zorluklarını hafifletti. Sizde kulluk zaafi ve anlayışı olduğu ortaya çıktı. Buna göre sizden yüz mücahit sabırlı olursa, savaş meydanında iki yüz düşmana ve bin mücahit bulunursa iki bin düşmana, benim yardım ve ihsanıyla galip olur.”, “Ey müminler! Kafirlerden sizinle savaşmak niyetinde bulunan asker gördüğünüz zaman savaşta dayanın, yüz çevirmeyin. Cenab-ı Hakk’ı kalp ve dil ile çok zikredin. İşte o zaman düşmana karşı zafer bulursunuz.”, “Cenab-ı Hakk’a ve Resul’üne itaat edin. Sizden zafer rüzgârının gitmemesi için tartışıp muhalefet etmeyin. Allah için dayanın. Allah’ın yardım ve zaferi sabredenlerledir.”, “Madem ki düşmanın üzerindesiniz, mümin iseniz savaşta karşılaştığınız beladan korkup telaş etmeyiniz. Kalp metanetinizi

kaybetmeyiniz. Kayıplarınıza üzülüp kederlenmeyiniz.”, “Bir kimseye ölüm ancak Allah’ın emriyle ve lehv-i mahfuzda ertelenerek kararlaştırılmış olduğu vakitte gelir.”, “Nerede bulunsanız ve hatta yüksek ve sağlam kaleler içine gizlense- nize yine ölüm gelir sizi bulur.”, “Ey müminler! Cihadın ve din hükümlerine uymanın zorluklarına sabredin. Savaşta dayanın ve düşmanınız olan nefsinize karşı çıkmakta sabırlı olun. Sınır boylarında at ve silahlarla düşmana karşı durup defedin. Cenab-ı Hak’tan korkun ki kurtuluşa ulaşsınız.” anlamındaki ayet-i kerimeler ile “Cenab-ı Hak cesur olanları sever; velev ki bir yılını defederken yiğitlik göstermiş olsun.” hadis-i şerifleriyle gazada yiğitliğin zaferin asıl unsurlarından ve İslâm’ın özel sıfatlarından olduğu ilan edildi. Askerler, mübarek gazalarda olağanüstü yiğitlikler göstermeye başladı. Yiğitlik duygusu ve güven, itaat arzusuyla birleşerek zafere ulaşılmasında sağlam bir dayanak oluşturdu.⁹

Özellikle, İslâm’ın zafer sancağının korunması bir kut- sal görev, en büyük fazilet kabul edilirdi. Bir yere seriyye gönderileceği zaman kumandanlardan birinin şehit olması halinde yerine kimin geçeceği Hazreti Peygamber tarafından özel olarak tayin edilir; sancak-ı şerif, kumandanlık belirtisi olduğundan yiğitlik ve cesareti, dirayet ve yeteneği üstün olan kişilere verilirdi. İlk sancak Hicret’in birinci yılında Hazreti Peygamber tarafından Ebu Mürşid’e ve daha sonra da Peygamberimiz’in amcasının oğlu Ubeydullah bin Haris’e verilmiş, daha sonra Hazreti Hamza ve Hazreti Ali gibi ashap arasında kahramanlıkları ile ön plana çıkan İslâm’ın yiğitleri- ne sancaktarlık şerefi verilmişti. İlk sancak-ı şerif beyaz olup

9 Fezâilü'l-Cihad, Fasıl 28.

buna “liva” adı verilmiş, daha sonra kullanılan siyah sancağa da “râyet” denilmiştir.¹⁰ Bütün askerler ve özellikle sancak-ı şerifi taşıyan kişiler, sancak-ı şerifin korunması için canını feda etmeyi övünme sebebi kabul ederler, bu konuda olağanüstü fedakarlıklar yaparlardı. Öyle ki Hicret’in sekizinci yılında Rumlar ile İslâm askerleri arasında meydana gelen Mute Savaşı’nda sancak-ı şerifin korunması için tarihinde görülmemiş bir kahramanlık sergilenmişti: Halid bin Velid’in askerî becerisiyle başarıyla sonuçlanan bu savaşta sancak-ı şerifi taşıyan Zeyd mızrak ile vurulup şehit olmuş, Hazreti Zeyd’in şehit olduğunu gören Hazreti Ali’nin yiğit kardeşi Cafer bin Ebu Talip büyük bir cesaretle ileri atılarak sancak-ı şerifi eline almış, düşmanın etrafa dehşetler saçarak yağmur gibi yağın oklarıyla birçok yerinden yaralanmıştı. Etrafını kaplayan korku ve endişe içerisinde vücudunun her parçasından damla damla kan akarken ve ayaklarının altındaki kumlar kana bulanmış olduğu halde Hazreti Cafer yine sabır ve dayanma gücünü korumuştur. İslâm sancağı elinde olduğu halde büyük bir cesaret ve kahramanlık örneği sergilemiştir. Çarpışmanın şiddeti gittikçe artmıştı. Taraflar birbirlerine cansiperane saldırılar yaparak göğüs göğüse yapılan vuruşmalar oldukça dehşetli bir hal almıştı. Bu sırada Hazreti Cafer yine kahramanca direnmışti. Hatta meydana gelen bir kargaşalık sırasında düşman askerlerinden birinin darbesiyle sağ eli kesilmişti. Hazreti Cafer bundan zerre kadar etkilen-

10 Liva, ordu komutanına, râyet ise alt rütbeli komutanlara yani her kabileden oluşan bölük komutanlarına verilir. “Elviye, livanın cem’i olup liva alem-i sagire; ve râyet râyenin cem’i olup râye, livadan ekber ve bedenden asgar olana ıtlak olunur. Yani tâbir-i umumi olan alem cinsinin sagirine liva, vasatına râye ve kebirine bend denilir.” *Kevkebü’l-Mesud fî Kevkebetü’l-Cünûd*, s. 64. Râyet yünden yapılırdı. Hazreti Peygamber’in râyeti saçaklı ve üzeri benekli ve dört köşeli olup üzerinde kelime-i şehadet yazılıydı.

meyerek sancak-1 şerifi sol eline almıştı. Bir süre sonra sol eli de bir kılıcın hedefi olunca, gözlerinden saçılan hiddet ve kalbindeki kahramanlıkla yandığı halde her yarasından kanlar dökülürken kesik kollarıyla sancak-1 şerifi tutmuş, kendisinden sonra komutayı ele alacak olan Abdullah bin Revaha gelinceye kadar sancak-1 şerife sarılmıştı. Sancağın kıvrımlarına yüzünü sürdükten sonra bitkin bir vaziyette sancak-1 şerifi Abdullah bin Revaha'ya teslim etmişti. Sonra yetmiş bir yerinden yaralı olduğu halde düşman oklarının dehşeti arasında şehit olmuştu.

Hazreti Peygamber döneminin en şanlı kumandanlarından, en şerefli yiğitlerinden olan Hazreti Cafer bin Ebu Talip'in bu kahramanca hareketi tarihte örneğine rastlanmayan güzide faziletlerdendir. Hazreti Cafer, Peygamberimiz'in en sevdiklerinden ve mücahitlerin en yiğitlerinden olduğu için onun şehadet haberi Peygamberimiz'i oldukça üzmüştü. Hatta itibar edilen siyer kitaplarında ifade edildiği üzere Hazreti Cafer'in eşi, kocasının şehadet haberi Medine-i Münevvere'ye ulaştığı zaman eşinin kahramanca şehadeti nedeniyle hissettiği üzüntüyü, Peygamberimiz'in şefkatli ifadelerini de ekleyip şu şekilde anlatmaktadır: "Kocamın şehadet haberi Medine-i Münevvere'ye ulaştığı zaman iki yavrumu kucağıma almış, emzirmekle meşguldüm. Kalbim büyük bir şefkatle dolu bir şekilde yavrularımla ilgileniyordum. Bu sırada Peygamberimiz evimize geldiler ve iki oğlumu görmek istediklerini ifade ettiler. Muhammed ile Abdullah'ımı hemen Peygamberimiz'in yanına gönderdim. İkisini de büyük bir şefkatle kucakladı. Birini bir koluna diğerini de öbür koluna alarak dizlerine oturttu. İkisini de elleriyle okşamaya başladı. Fakat, Peygamberimiz'in yüzünde bir keder ifadesi vardı. Bu